

Сургъульчрин бригадт оньган сулдхл уга ӱгчӱхмн

Селӱн газрт сургъульчирт политехническ медрл дасххд — сургъульчрин производственн бригад чань уга ӱвтӱ болн зокаста хаалгънъ болдж гарчана. Кӱдлмшт дурлж сугӱн тӱвхиг дасхд, олн-зусн дамшлтин кӱдлмшин авч болн медрл дасхд кергтӱ тоотинь цугтнъ дасх ӱв-аргъиг ӱн бригадар дамдждж авч болхмн. Сургъульчрин бригадин кӱдлмш чикӱр, тоолвртагъар бурдӱгдсн газрт, сургъульчир туста сӱӱнӱр кӱдлмш кесн деерӱн, нам сӱӱнӱр амрад, цаараннъ сургъулян сурхд шин чидл зӱудж, ӱврӱннъ колхозмудтан болн совхозмудтан икӱр дӱнъ болцхасинъ, нидн джилӱ дамшлтас ӱзгдлӱ.

ӱлгӱрлхд, Яшалтинск района сургъульчир „Новый мир“ колхозин газрт ӱрдни-шишӱн болн темснӱ му биш ургъц авб. Шефск дӱнъгӱр ӱдн 10 гектар винограднр шинӱс суулгдӱ, 20 гектар виноградник хӱлӱдж асрцхав, 8 гектар темс шинӱс суулгдӱж тӱрӱд, 26 гектар темснӱ газрт асрлгъ ӱгв. 7000 кубометр солоом овалад, 1272 центнер силос дарв.

Соленовск школин сургъульчир 5 ток ясдж белдӱ, 45000 центнер буудя цеврлв, 2 культстант тосхад, 3000 гар зер-земшин мол суулгъв. ӱдн ӱн джил 16 800 кӱч-кӱлснӱ ӱдрмуд шинъгӱцхӱв. Приозернӱ дундин школин сургъульчир хӱ киргъдгиг сӱӱнӱр далсдж, ӱдн ӱн сезонд 6000 хӱ киргъв.

Кесг сургъульчрин бригаде ӱврӱннъ кӱдлмшӱн района ӱдл-ахун производствла ирцӱудлж кецхӱнӱ. Тнигдж Каспийск дундин школин бригадин члед огоролт кӱдлцхӱв, Черноземельск болхла—ӱвснӱ хадлгънд кӱдлцхӱв.

Болв, зӱрм сургъульчрин бригадин кӱдлмшт ик дуту-дунд йовдлмуд харгъад бӱав. Колхозмуд болн совхозмуд кесг бригадст кӱдлх газринъ таслдж батлдж ӱгсмн уга. Бригадин чледиг йирдӱн кӱдлмшчир кевтӱ кӱдлгӱлӱд бӱӱсн йовдл бас бӱӱнӱ, тер учр деерӱс сургъульчрин урмднъ хӱрӱд, кӱдлмштӱн шунлт уга болцхав. Бригадмудар хотхоолнъ диглгдсмн уга (Сарпинск, Яшкульск район). ӱльдн болвчн гилтӱ культстанс кегдсмн уга. Сургъульчрин амрлгънд оньган ӱгчӱсмн уга.

Деер келгдлжӱх болн навъ чигн бӱӱсн дуту-дунд йовдлмуд, школмудин гардачир, ӱрдем-сургуулин отделмуд болн ӱдл-ахун гардачир сургъульчрин бригадст кӱцц оньган ӱс ӱгснӱ учр. Партийн болн комсомольск организацсин гардвр бас тату болдж.

1958 джил ӱклснӱс авн сургъульчрин бригадин кӱдлмшиг ясерулхн тӱлӱ ик бурдӱмджин кӱдлмш кегдв.

Сургъульчрин производственн бригадин нурт йовачрин крайн хойрдгч слетин дамшт олзлад, 1958 джилн январь-февраль сармудт сургъульчрин бригадин нурт йовачрин слетс райодар кегдв, ӱн слетс деер производственн бригадин кесн кӱдлмшин ашинъ диглдж, кех кӱдлмшин даалгъвр батлгдв.

Февраль сард партин крайкомин пленумд Петровск болн Невинномыск районин сургъульчрин бригадин кӱдлмшин тускар тӱр авгдв. Сургъульчрин бригадин кӱдлмшиг ясерулх хаалгъинъ заагъад, ӱн бригадин кӱдлмшт ӱдр болгън, тасрхан уга оньган ӱгч чадх гидж колхозмудин, совхозмудин, ӱрдем-сургуулин отделмудин гардачирт неквр тӱвб.

КПСС-н крайкомин зааврар гардвр кесгӱд, нидн джилӱ сургъульчрин бригадин кӱдлмшин дамшлтсар тӱшг кегъӱд, мана танъгъчд сургъульчрин бригадин ӱудлврмудиг ясерулхн тускар зӱвар ик кӱдлмш кегдв.

Мана танъгъчд 27 дундин школмудар 34 сургъульчрин производственн бригад бурдӱдгдв, ик-ик долан джилӱ школмудар 29 производственн звенос бурдӱдгдв. ӱн бригадст болн звеност 2300 сургъульчир кӱдлжӱнӱ. Западн, Яшалтинск, Сарпинск райодар болн ӱлст балгъсна кесг школмудар производственн бригадин кӱдлмш тоолвртагъар бурдӱдгдв.

Яшалтинск района сургъульчрин производственн бригадин кӱдлмшт ик оньган ӱгчӱхӱнӱ. Дундин хойр школар болн долан джилӱ 4 школар производственн бригаде йоснлан бурлӱд батлгдв. ӱднӱ ик зуудин колхозмуд культстант тосхихалж, кӱдлх газринъ таслдж батлад, ӱднл заавр ӱгч селӱнӱ ӱдл-ахун специалистир гаргъдж. „Победа“ колхозд кӱдллжӱх сургъульчрин бригадт культстант тосхихалж, „Ленин“ болн „Киров“ колхозмудар сургъульчир бӱӱх геринъ болн хот кех геринъ тосхад дуусджана. Колхозмудин правленьсд болн совхозмудин дирекцд батлгдсн тодрха зурас цуг бригадст бӱӱнӱ. Политическ сургъмджин болн цӱӱлгъврин кӱдлмшин зуранъ бригадин хургудт болн педсоветд батлгддж.

Июнь сарин нег шинӱс авн бригаде ӱврӱннъ кӱдлх газрин гарч ӱрдни-шишӱн, темснӱ болн зер-земшин сад ӱсклгънӱ культурас ик ургъц ахин тӱлӱ ноолдагъан ӱклв. Соленовск дундин школин 8-ч классин сургъульч Бережной Ивӱн кӱундвртӱн иигдж келв; би ик дуртагъар бригадт кӱдлджӱнӱв, юнъгад гихлӱ, ӱунд кӱдлмш кегъӱд олз орулсн деерӱн, зуна амрлган сӱӱнӱр давулдж болхмн. 13 хонгт би кӱч-кӱлснӱ 37 ӱдрмуд шинъгӱв. Ода деерӱн шундж кӱдлдж йовх сургъульчир дунд йилгън сӱӱнӱр кӱдлдж йовх Делюкина, Прокопенко, Вдовцкий болн Шевченко звеньевой болдж шиигдлцхӱв.

Ода кӱдлмшин ик шахр цаг. ӱдгӱ цагт сургъульчир ӱрдни-шишӱн ӱвс тууъгӱд чилӱдж йовна, кӱдлмшӱн сӱн, шулу болдгар кехӱр ӱдн икӱр шунна. ӱннъ чигн орта, юнъгад гихлӱ, гектар болгънас 35 центнер гибридин ӱрдни-шишӱ ургъадж авхар ӱдн бийсдӱн даалгъвр авсмн. ӱрдни-шишӱ ӱклдж тӱркӱс ӱмн 500 тонн хумгълин ӱдобрень зӱбддж тӱрӱнӱ газран ясерулцхав. 30 гек-

тар газрт ӱрдни-шишӱг силост хадхмн. Гектар болгънас 150 центнер ногъан ургълт хаддж авхар, 10 гектар виноградникӱс гектар болгънаснъ 60 центнер ургъц авхар сургъульчир зӱткдѱцхӱнӱ. 6 гектар газрт бӱӱх багцин ургъцин бӱӱдл йир сӱн.

Цуг танъгъчар сургъульчрин бригадин кӱдлмшт ода бийнъ ик дуту-дунд бӱӱнӱ. Сургъульчрин бригадст цугтаднъ культстанс тосхлгддж белдлгдӱд уга, халуи хот кедж ӱгхиг диглӱд уга, зӱрм гармудар бригадт керцдж ӱгдсн участкудт сургъульчрин тустнъ кӱдлгӱлхш. Сургъульчир зӱрмдӱн кедж чадшго селӱнӱ ӱдл-ахун кӱдлмшиг школд ласн медрлӱ ирцӱулхӱр седцхӱнӱ, тернъ программар хӱлӱгдсн производственн сургъульчла туслцджахш.

Сургъульчрин бригадт комсомольск кӱдлмш сулар, колхозмудин болн совхозмудин комсомольск организацсла залгъдлан угагъар кегдлжӱнӱ.

Сургъульчрин бригаде хоорнд болвчн, бригадин члед хоорнд чигн социалистическ дӱрлӱдн кӱцц кегдлжӱхш. Сургъульчрин кӱч-кӱлснӱ производительность бурдӱлгънд бӱӱх ик дуту-дундин негнъ школмудар тосхлтин бригаде болн малчрин звенос ӱс бурдӱгдснӱ учр. ӱмтн бӱӱд болн производственн ик тосхлт кеджӱх мана танъгъчд тосхлтин бригаде бурдӱлгън ик чинртӱ тӱр болх зӱвтӱ бӱӱсмн.

Сургъульчрин бригадин кӱдлмшиг чикӱр бурдӱлгън ӱдгӱ цагин ӱркн керг. ӱн ик чинртӱ кергиг даалгъвртагъар оньган ӱгч кӱцӱлгън, школмудин, ӱрдем-сургуулин отделмудин кӱдлӱчрин, колхозмудин болн совхозмудин гардачрин ӱркн тӱрнъ болх зӱвтӱ.

Бӱӱрн газрин партийн болн комсомольск организацс, советск органс, колхозмудин болн совхозмудин гардачир сургъульчрин бригадст сулдхвр уга килмдӱжӱн болн оньган ӱгч, дуту-дундинъ тегшлдж, цаараннъ кӱдлмшӱн сӱӱнӱр кех цуг ӱв-аргъинъ олзлх зӱвтӱ.

А. БАДМАЕВ.
В. СЕРЫХ.